

Klimatvandring med nyckelorden

Två saker vet vi: vi kommer aldrig att kunna förverkliga den fullkomliga världen, Guds rike. Men genom Jesus har vi en vision av Guds rike som ger oss anledning att bygga en värld som förverkligar så mycket som möjligt av denna vision. I kyrkan ber och arbetar vi för att människor ska komma till tro och skapelsen återupprättas. Det innebär: aldrig mindre än tacksamhet för skapelsen och ödmjukhet inför vår roll och vårt livsuppdrag, aldrig mindre än strävan efter rättvisa, solidaritet, fred och försoning! Vad det än gäller så måste kristen tro tänka in de utsattas perspektiv och handla utifrån et. "Låt oss lyssna till de röster som kommer från marginalerna och dela deras lärdomar om hopp och uthållighet", som kyrkornas världsråds budskap från generalförsamlingen i Busan i november 2013 har uttryckt det.

Ett biskopsbrev om klimatet 2014 s64

Bön att inleda och avsluta vandringen med

Gud, hjälp oss att ta ansvar för oss själva och varandra och för din skapelse.

Ge oss nåden att vara dina medarbetare, burna av din kärleks kraft.

Hjälp oss att se mer till vad vi är än till vad vi gör...

Att söka livets inre rikedom snarare än söka yttre skatter...

Att ge utrymme mer än att ta plats...

Att leva ett steg i taget, i förtröstan på din hjälp...

Att ta vara på det vi har snarare än att ständigt vilja ha mer...

Att hitta mening mer i gemenskapen och sammanhangen än i att ständigt slå vakt om våra egna behov och intressen...

Att ständigt öva oss i öppenhet, ödmjukhet och gästfrihet...

Amen

BIRGITTAS BÖN

Herre, visa oss din väg

Och gör oss villiga att vandra den....

1. Att vara mer än göra – Frihet

PLATS: KLOTET - En ideell förening som utan eget vinstintresse driver en världsbutik i Lund och även en webbutik. Det började för mer än 30 år sen som en butik för Alternativ handel i kyrklig regi. Namnet var då "Tredjevärldsbutiken Klotet".

Den som är satt i skuld är inte fri...

Den 28 mars 2018 nådde Sverige sin overshoot-day. Den dag då årets tillgängliga resurser tog slut. Globalt låg samma dag på 1 augusti. Resten av året tog vi från planetens kapital i stället för att leva av "räntorna".

Vi lever på sätt som negativt påverkar livet på jorden, nu och i framtiden. Hur ska vi hantera det?

Frihet – valfrihet kan vara många saker. Frihet att köpa, äga, konsumera. Frihet att välja. Frihet att leva ett gott och ansvarsfullt liv. Frihet att höra till ett samhälle där gemensamma behov och intressen tas tillvara. Vad är frihet för dig?

Det finns olika sätt att se på tillväxt – en del ser grön tillväxt som en motor i omställning, andra menar att en tillväxtekonomi aldrig kan vara hållbar, att vi måste skapa ekonomiska modeller som bygger på ökad rättvisa och lägre tillväxt. Hur tänker du?

En livshållning som bygger mer på att vara än att göra – vilka effekter kan den få för arbetet att bygga ett klimatsmart samhälle och söka klimatsmarta livsmönster? Hitta konkreta exempel och förslag!

About Earth Overshoot Day

Earth Overshoot Day marks the date when humanity's demand for ecological resources and services in a given year exceeds what Earth can regenerate in that year. We maintain this deficit by liquidating stocks of ecological resources and accumulating waste, primarily carbon dioxide in the atmosphere. Earth Overshoot Day is hosted and calculated by **Global Footprint Network**, an international think tank that coordinates research, develops methodological standards and provides decision-makers with a menu of tools to help the human economy operate within Earth's ecological limits.

To determine the date of Earth Overshoot Day for each year, GFN calculates the number of days of that year that Earth's biocapacity suffices to provide for humanity's Ecological Footprint.

<https://www.overshootday.org/about-earth-overshoot-day/>

2. Att söka livets inre skatter snarare än yttre rikedom – Enkelhet

PLATS: LUCSUS Lund University Centre for Sustainability Studies
Ett interdisciplinärt forskningscentrum för hållbarhetsforskning grundat 2005, där samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga perspektiv kombineras med en lösningsbaserad inriktning.

Det finns resurser för allas behov men inte för allas begär.
Så skrev Gandhi. Det gäller än idag.
Vi hör samman med varandra och är beroende av varandra. Allt vi får har vi någon att tacka för.

Samtidigt lever medelsvensson på ett sätt som skulle kräva 4,2 planeter, om alla skulle ha samma standard. Vi ligger bland de tio länder i världen som använder mest resurser per capita i världen.

Vad är ett rikt liv för oss? Finns det en diskrepans mellan hur jag själv tänker och de värderingar som premieras av samhället?

Vad händer med synen på oss själva och andra människor när vårt fokus hamnar mer på det materiella än på det immateriella? Är vi själva beredda att avstå? Är kyrkan en motkultur i förhållande till världen när det gäller betoningen av "det inre mer än det yttre" – eller är det likadant inom kyrkan som utanför?

About LUCSUS

Lund University Centre for Sustainability Studies is a leading interdisciplinary research centre. LUCSUS has a unique way of addressing complex sustainability issues from a critical and an integrated natural and social science perspective, and with a solutions-based approach.

LUCSUS' research projects focus on sustainability challenges such as water conflicts, food security, land use changes and urban transformation - and is often conducted in international cooperation. At LUCSUS, we strive to catalyse change, on both a local and a global level, for a more sustainable society and future.

LUCSUS offers a 2-year international Masters programme. Since its start in 1997, more than 700 students from more than 100 different countries have graduated from the programme, We also coordinate a PhD programme.

LUCSUS runs an extensive outreach and impact activities programme - to advance the societal dialogue on sustainability. Through this programme, we communicate our research to society - in close collaboration with stakeholders, governments and non-governmental organisations.

<https://www.lucsus.lu.se/about-lucsus>

3. Att ge utrymme snarare än att ta plats – Tystnaden

Sankt Thomas kyrka

Religionen kan bidra till konflikter mellan människor och bygga murar mellan folk, men kan också bygga broar. Det finns forskare som menar att kyrkan är i ett unikt läge att påverka eftersom kyrkan är starkare än någon annan NGO i många av de områden där klimateffekterna är som störst. Därför kan kyrkan på ett unikt sätt ge röst åt de drabbade. Påven Franciskus Encyklika för klimatet fick ett starkt gensvar i hela världen, Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet och Svenska kyrkan är också viktiga samarbetspartners i olika strävanden för klimatet.

TTIP, CETA, TISA och JEFTA är olika frihandelsavtal som ska öka storföretagens frihet och minska handelshinder, det vill säga enskilda staters möjlighet att styra och reglera utvecklingen. Det är bra för företagen, för tillväxten, för jobben, kanske. Så är i alla fall tanken. Men frågan är vad som händer när alltmer makt flyttas bort från den politiska sfären? Riskerar vi en värld där gemensamma långsiktiga intressen och behov åsidosätts?

Kan kyrkan vara en motkultur mot detta? Kan kyrkan vara en kraft som värnar de lokala perspektiven, de små människorna? Kanske är ekumeniken ett exempel på ett annat sätt att samverka i världen? Tystnad handlar om lyssnande, ödmjukhet, öppenhet, solidaritet. Finns det utrymme för det i vårt samhälle? Kan vi bidra till att skapa utrymme? Hur övar vi oss själva i lyhördhet inför andra människor, skapelsen och livet?

Laudato si – påve Franciskus encyklika om miljön

The encyclical is calling for a moral and spiritual transformation in our connection to Earth's ecosystems. The Pope is clear that climate change is the greatest threat life on our Earth has ever seen – and that it is caused by humans.

Perhaps the most important new focus of the encyclical is the relationship between global poverty, catastrophic inequality, and worship of the golden calf of consumerism that leads to environmental destruction. The Pope does not stint in his condemnation of worshipping gross national product over human life and health. The poor and marginal are his greatest concern, and they suffer the most from economic and environmental injustice. He is their champion and he will not rest.

För påvens text och vidare kommentarer <https://earthministry.org/advocacy/pope-francis-encyclical-on-the-environment/>

4. Att tänka mer i process än i ”quick-fixar” – Bekymmerslösheten

Plats: Spårvägsspåren vid Allhelgonakyrkan.

Att ”acceptera det vi inte kan förändra och förändra det vi kan” är ett sätt att göra livet hanterbart och uthärdligt – utan att fastna i misströstan eller övertro på den egna förmågan. Kan vi ha förtröstan inför framtiden – trots allt? Vilka är alternativen? Hur kan vi hjälpa varandra att leva med hopp och med ansvar för framtiden, trots att livet är hotat? Hur möter vi de krafter som utnyttjar människors rädsla?

En hållbar utveckling förutsätter samhällsomvandlingar, ny teknik, ny kunskap, nya sätt att tänka... Men nya tekniker och vanor räcker kanske inte? Det är lätt att känna vanmakt inför en alltför stor uppgift. Hur ska vi hantera det? Många tänker nog att individen inte kan lösa strukturella problem. Men kanske kan individuella insatser, när de blir till breda rörelser ändå påverka strukturerna, och skapa incitament till omvandling? Kanske har varje liten medveten handling för klimatet en betydelse? Eller är det bara ett sätt att döva ångesten och dåligt samvete? Hur tänker du?

Ingen kan göra allt men alla kan göra något – eller?

LundaEko II, Lunds kommuns program för ekologiskt hållbar utveckling 2014–2020, är kommunens miljöprogram och det övergripande styrdokumentet för politiker och tjänstemän i arbetet för en hållbar utveckling. Programmet bygger på de nationella miljömålen, och har brutits ner till åtta prioriterade områden:

- Engagera flera
- Hållbar konsumtion
- Minskad kemikaliebelastning
- Minskad klimatpåverkan
- Klimatanpassning
- Hållbar stadsutveckling
- Biologisk mångfald och ekosystemtjänster
- Friskt vatten och frisk luft

<https://www.lund.se/bygga-bo--miljo/klimat-miljo-och-hallbarhet/undersida-klimat-2/miljoprogram---lundaeko-ii/>

5. Att sträva efter återväxt snarare än tillväxt – Långsamhet

Botan-kyrkogården – hållbarhet

Grunden för Lunds stifts hållbarhetsarbete bygger på FN-rapporten "Our Common Future" som gavs ut i april 1987. Där myntades begreppet hållbar utveckling av Gro Harlem Brundtland och hennes medarbetare.

Att eftersträva en utveckling som tillfredsställer dagens behov, utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.

I kyrkans kyrkogårdsarbete kommer strävan efter hållbarhet i förgrunden. Botaniska trädgården är också en bild för en strävan att bruka snarare än att missbruka, att värna mångfalden och inte utarma naturen.

Runt om i vårt samhälle arbetar människor och institutioner på att ta tillvara på resurser, återbruka, etc. Kanske kräver detta ett helhetstänkande där många olika målsättningar samverkar. En utgångspunkt för sådant arbete kan vi finna i FN:s 17 punkter som tillsammans ska uppfyllas för att bidra till ett mer hållbart samhälle.

Hur övar vi oss i att leva hållbart? Vad händer med synen på oss själva och andra människor när långsiktig hållbarhet premieras mindre än kortsiktiga vinster? Vilka exempel kan du se på detta i ditt eget liv och i din omvärld? På vilket sätt kan frågan om att "att sträva efter återväxt" få effekter för arbetet att bygga ett klimatsmart samhälle och söka klimatsmarta livsmönster? Hitta konkreta exempel och förslag!

De sjuutton målen:

1 Ingen fattigdom, 2 ingen hunger, 3 god hälsa och välmående, 4 god utbildning, 5 jämlikhet, 6 rent vatten och sanitära lösningar, 7 energi som är ren och tillgänglig för alla, 8 anständiga arbetsvillkor och ekonomiskt välstånd, 9 möjlighet till innovation och utveckling, 10 ingen diskriminering, 11 hållbara städer och samhällen, 12 ansvarig konsumtion och produktion, 13 klimatåtgärder, 14 rädda haven (från utfiskning, nedsmutsning etc), 15 rädda jorden (från ökenspridning och utarmning), 16 fred, rättvisa och starka samhällsinstitutioner, 17 samarbete.

Läs mer om målen:

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

6. Att söka sammanhang snarare än individualism – Andlighet

Raoul Wallenbergsinstitutet och Juridicum – människovärde och klimaträttvisa.

Rättvisa, fred och skapelsens integritet är tre sammanlänkade mål för kyrkornas gemensamma arbete enligt Kyrkornas världsråd. Det ena kan inte tas till vara på de andras bekostnad. Klimatarbete förutsätter arbete för mänskliga rättigheter och för fredliga lösningar på konflikter.

Hela skapelsen ingår i Guds hushåll – Guds oikoumene – och är beroende av helheten. Med detta som utgångspunkt har Kyrkornas Världsråd arbetat för att skapa sätt att förstå och hitta lösningar där klimatfrågan, fredsfrågan och rättvisefrågan hålls samman.

När olika intressen kommer i konflikt – arbeten och klimat, till exempel, eller landsbygden och de fossilfria bilarna? Hur hanterar vi det? Hur övar vi oss i att se livet som heligt, okränkbart och vi själva som insatta i ett sammanhang av liv och inbördes beroende – lever vi efter våra värderingar?

Vad händer med synen på oss själva och andra människor när solidaritet, gemenskap och sammanhang blir mindre betonade och individualism och strävan efter egen lycka framhävs? Vilka exempel kan du se på detta i ditt eget liv och i din omvärld?

På vilket sätt kan frågan om att ”söka sammanhang” få effekter för arbetet att bygga ett klimatsmart samhälle och söka klimatsmarta livsmönster? Hitta konkreta exempel och förslag!

RW-institutet är ett centrum för evidensbaserad forskning kring mänskliga rättigheter med ett nära samarbete med många olika partners runtom i världen:

Mission: To contribute to a wider understanding of, and respect for, human rights and international humanitarian law.

Vision: Just and inclusive societies with the effective realisation of human rights for all.

We apply a cross-cutting approach to gender equality so that the gender equality perspective is integrated into all of our work.

Focus areas: Fair and efficient justice, inclusive societies, economic globalisation and human rights, people on the move.

Läs mer: <https://rwi.lu.se/about/>

7. Att öva sig i gästfrihet och generositet snarare än låta sig styras av rädsla och egenintressen – Delande

Plats: Stadsbiblioteket: Allmänningen, det offentliga rummet, delandet. Biblioteket är ett exempel på en av de traditionella allmänningar där gemensamma resurser erbjuds åt alla. I ett hållbart samhälle är det viktigt att bygga upp fler möjligheter för delande och gemensamma lösningar.

Hur kan gästfrihet och generositet bli en naturlig del av vår livshållning – av vem vi är? Finns det en diskrepans mellan hur jag själv tänker och de värderingar som premieras av samhället?

Hur kan vi vara öppna mot varandra i en värld präglad av misstro och våld? Hur kan vi ta ansvar för "vår broder", syster, medmänniska? Vad händer med synen på oss själva och andra människor när vi låser om oss, för att inte invaderas av krafter som kan skada oss? Vilka exempel kan du se på detta i ditt eget liv och i din omvärld?

Är kyrkan en motkultur i förhållande till världen, präglad av det brutna brödets gemenskap och solidaritet – eller är det likadant inom kyrkan som utanför? På vilket sätt kan frågan om att "öva sig i gästfrihet och solidaritet" få effekter för arbetet att bygga ett klimatsmart samhälle och söka klimatsmarta livsmönster? Hitta konkreta exempel och förslag!

Vilka problem kan finnas med att ge utrymme snarare än att ta plats? Hur ska vi ställa oss till dem?

Ändamål

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Bibliotekslagen

